

Тијана И. Балек¹
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за славистику

О ПАНДЕМИЈИ КОРОНАВИРУСА У ЛИНГВИСТИЧКОМ ОГЛЕДАЛУ НА МАТЕРИЈАЛУ РУСКОГ ЈЕЗИКА²

Приемышева, М. Н. (2021) (отв. ред.), *Русский язык коронавирусной эпохи*, Санкт-Петербург: Институт лингвистических исследований РАН.

Појавом коронавируса, и лингвистика се суочила са бројним изазовима, међу којима су и динамика и перспективе језичког развоја. Нагло продирање великог броја англицизама у све језике света поново нас је опоменуло колико је јак утицај различитих врста средстава јавног оглашавања и друштвених мрежа, а лингвисти су се нашли пред нимало лаким задатком праћења, описивања и рубрикације „коронавирусне” лексике, те прогнозирања развоја и опстанка тих бројних неологизама чији је извор, али и упориште, сфера јавног информисања и друштвених мрежа. Резултат таквог прегалаштва³ у праћењу динамике језичког развоја руског језика представља колективна монографија *Русский язык коронавирусной эпохи*⁴ објављена 2021. год. у Санкт Петербургу

¹ tijana.balek@ff.uns.ac.rs

² Приказ је настао у оквиру пројекта *Стандардни српски језик: синтаксичка, семантичка и прагматичка истраживања* (бр. 178004), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

³ Домаћа лингвистика се такође може поносити важним делом, *Речником појмова из периода епидемије ковида* који је објављен као електронско издање на сајту Института за српски језик САНУ, у којем су М. Николић и С. Слијепчевић Бјеливук сакупиле и дефинисале неологизме створене током пандемије, односно пандемијом ковида реактуелизовану лексику.

⁴ Дата монографија чини целину са *Речником руског језика коронавирусне епохе* (рус. *Словарь русского языка коронавирусной эпохи*), где је представљено приближно 3.500 речи које су се појавиле, или пак чија се употреба актуелизовала, током 2020. и 2021. године. Детаљној лексикографској обради и презентацији подвргнуто је око 1.000 речи за које је процењено да су најфреквентније, док је приближно 2.500 речи наведено без речничке обраде.

у издању Института за лингвистичка истраживања Руске академије наука, чији је главни уредник М. Н. Пријомишева, а (ко)ауторски тим чине врсни руски и инострани научници (претежно лексиколози), међу којима су В. М. Мокијенко, М. А. Кронгауз, В. Д. Черњак, Ј. С. Громенко, Н. В. Козловска, С. Јанурик и др.

Рецензирана студија садржи – поред предговора и дела интервјуа познатог руског савременог писца Ј. Г. Водоласкина у којем је он изнео своје импресије о новој стварности – увод, шест аналитичких глава посвећених актуелним семантичко-граматичким, лексиколошко-фразеолошким, творбеним и типолошким питањима условљеним широким спектром промена насталих појавом и ширењем COVID-19. У закључку (*Заключение*; стр. 573–575) истакнута је важност бележења актуелних промена у језику и култури, а посебно могућност њихове имплементације у даљим истраживањима промена у лексикону (и са контрастивног аспекта). Одељак *Литература* (стр. 576–604) садржи обиман библиографски списак јединица цитираних у монографији, што такође може бити од велике помоћи истраживачима приликом сопствених испитивања.

Наиме, *Предговор* (*Предисловие*; стр. 6–12) монографије *Русский язык коронавирусной эпохи* садржи основне податке о њеном настанку, те кратак (али информативан) преглед садржаја сваке главе. Актуелно стање у лексикологији руског језика и улога медија у језичким променама основне су теме заступљене у *Уводу* (*Введение*; стр. 16–90), у којем се главна уредница рецензиране студије осврнула на доминантне појаве које утичу на руски лексикон данашњице (*Ковидный лексикон русского языка: тенденции динамики лексико-семантической системы в период пандемии коронавирусной инфекции COVID-19*; стр. 16–51). Према мишљењу М. Н. Пријомишеве, у пандемијском дискурсу у првом плану су емоционално-експресивна и функција језичке игре, уз, на творбеном нивоу доминантне, традиционалне ресурсе и аналошке принципе; док су у погледу тенденција језичког развоја кључне беспрецидентна варијативност и тежња стихијског мноштва неологизама ка систематичности. Дата дихотомија потврђује да на развој језика утичу одређени колективни психички закони: стрес, страх, шок и др. Н. А. Прокофјева и Е. А. Шчеглова у раду *Роль медиа в создании языка коронавирусной эпохи: пандемия словотворчества* (стр. 52–65) указују да је посредством медија дошло до хиперонимије речи „вирус”, а да се номинативни потенцијал речи „коронавирус” проширио. Номинације карактеристичне за текући период у руском медијском дискурсу су *самоизоляция, карантин, локдаун, удаленка, дистанционка* и др., уз честа семантичка померања (уп. кореферентност речи *пандемия, коронавирус* и *карантин*) и

детерминологодзацију (нпр. код лексеме *самоизолзација*). Сем тога, ауторке истичу да се формирају синонимски низови именица зарад квалификације особа у односу на њихов став према пандемији (уп. *коронаскептики–коронациники–коронанигилисты–отрицалы*), те наводе креативне примере језичке игре настале сростањем: *коронной* (*коронавирус + паранойя*), *карантикулы* (*карантин + каникулы*) итд. У тексту *Методы и приемы исследования коронавирусного лексикона (обзор зарубежных работ)* (стр. 66–90) А. В. Зелењин даје преглед статуса неологизама износећи резултате истраживача који су (на материјалу различитих светских језика) описали новонастале промене на лексичком нивоу повезане са трансформацијом дискурса и свакодневне културе. Како је закључено, неологизација током пандемије има циклични карактер јер неологизми настају да би се попунила тзв. социјална празнина. Формирана је и специфична област језичке употребе названа „технолект COVID-19”; а коронавирусна лексика класификована је у различита семантичка поља: социјална реалност, човек или група људи, образовни систем, политика, економија итд. С друге стране, постали су видљиви недостаци енглеског језика у својству *lingua franca*, а у „националним” лингвистичким круговима покренута су питања у погледу превода, унификације и деспецијализације медицинских термина, те се може оценити да је пандемија показала и прагматичко-нормативни утицај на глобалну лингвистичку свест.

Символы новой реальности: ключевые слова коронавирусной эпохи (стр. 91–161) назив је прве главе монографије, у којој се са различитих аспеката анализирају *речи-символи* или *кључне речи* – новотворене или пак реактуализоване лексеме. И. Т. Вепрева и Т. В. Куприна анализирале су употребу, ток развоја, творбени потенцијал и графичко представљање енглеске скраћенице COVID-19 у руском језику (*Covid-19: Ключевое слово коронавирусного лексикона на этапе графического усвоения в русском языке*; стр. 91–100), те закључиле да је компонента *ковид* најпродуктивнија када је реч о извођењу односних придева (нпр. *ковид-инфекция, ковид-каникулы, ковид-апокалипсис* итд.), као и да не постоји униформност у погледу употребе латиничког и ћириличког писма. Потврду о продуктивности елемента *корона* у творбеном систему руског језика, уједно одраз његове важности у свести носилаца језика, дала је и Ј. С. Громенко (*Корона как ключевое слово русского языка коронавирусной эпохи*; стр. 101–112). Наиме, бројност и различите сфере употребе сложеница у чијем је саставу дата компонента показују да су оне део професионалног домена (нпр. економског – *коронаплюсы, коронаминусы, коронацессия*; односно културног – *коронамузикл, корона-пьеса, корона-фильм* итд.), као и идиолекта (*коронавируш-*

ка, *коронушка*, *коронамонстр* и сл.). Ауторка закључује да елемент *корона*, иако кратко присутан у руском језику, представља једну од најважнијих кључних речи епохе с обзиром на творбену продуктивност и широк колокациони опсег.

Будући да је пандемија постала својеврстан катализатор лексичко-семантичких процеса, идентификовано је ширење семантичког садржаја код многих речи, на шта су указале И. Т. Вепрева и Т. В. Куприна (*Локдаун, карантин, самоизоляция: новое английское заимствование в синонимичном ряду коронавирусной лексики русского языка*; стр. 113–124). Реч *локдаун*, према запажањима ауторки, проширила је своје семантичке границе најпре у енглеском језику да би се у новом значењу појавила у готово свим језицима света. С друге стране, бележе се и случајеви губљења одређених сема, како је у случају речи *самоизоляция*, где је нестала сема добровољности (а актуелизовала се сема принуде, па се формирао синонимски низ са речима *локдаун* и *карантин*). Сужењем семантике речи *самоизоляция*, која је настала обрнутом деривацијом глагола *самоизолировать* према *самоизолироваться*, бавила се А. С. Павлова (*Самоизоляция и самоизолироваться: из терминов в ключевые слова эпохи*; стр. 125–137). Она сматра да честа употреба наведених речи и њихових изведеница (*самоизолят*, *самоизоляциялист*, *самоудалёнка*) у неутралном контексту доприноси актуелизацији њиховог новог терминолошког значења и, истовремено, смањењу негативне конотације присутне у политичкој сфери.

Попримање и ширење новог семантичког садржаја карактеристично је за бројну лексику која је у времену пре пандемије важила за неутралну. Ј. С. Громенко је ову појаву анализира на примеру речи *удалёнка*, *дистанционка* и *социальная дистанция*, те показала да је редеривација својствена и наведеним трима речима и њиховим изведеницама (*Символы новых расстояний: удалёнка, дистанционка, социальная дистанция*; стр. 138–149). М. А. Кронгауз у раду *Зум и зумиться как символы коммуникативных технологий* (стр. 150–161) представља не само анализу (ре)актуелизације посматране именице и глагола већ и оцењује да ће се модели и средства комуникације из времена пандемије очувати и након ње, јер је пандемија условила знатан технолошки прогрес и изменила начине комуникације на револуционарном нивоу, па ће враћање на раније стање бити немогуће.

Попуњавање номинативних лакуна из периода пандемије доводи до лексичко-семантичке, творбене и комуникативне нестабилности, чему је посвећена друга глава монографије – *Человек в языке коронавирусной эпохи* (стр. 162–213). Номинативни потенцијал руског језика разматра се са аспекта именовања особа у складу са њиховим ставом о коронавирусу, те А. В. Зелењин и Т. В. Буцева

у раду *Наименования лиц в период коронавирусной пандемии* агентиве начелно деле у две групе – професионалну (*ковидолог, ковидоборец, антикоронавирусник* и сл.) и непрофесионалну, са неколико ужих тематских скупина. Најпродуктивнија је група агентива обједињених општом семом *болесник од коронавируса*, где се, зависно од актуелизованих диференцијалних сема, издвајају различити називи за (а) лица са потврђеним присуством вируса (*ковид-позитивный, суперспредер, ковидоносец* итд.), односно за (б) лица са негативним резултатом на тесту (*некоронавирусный, нековидный, COVID-негативный*) и др.

Пандемијски дискурс је веома богат експресивном неологијом и метафором рата, а, поред агресије и психичког растројства, метафоризују се и различите друштвене противтежње (*коронавера – коронаатеизм, коронамир – коронахаос* и сл.), што је описано у трећој глави студије *Языковая картина мира в пандемийном дискурсе: эпоха раскола и противостояния* (стр. 214–321). У чланку *Пандемийный год: ракурсы картины мира в зеркале словаря* (стр. 214–223), који потписују В. А. Козирјов и В. Д. Черњак, истакнута је лингвистичка и културна важност потпуне фиксације језичких новација из периода пандемије, чиме се показује начин деловања језичких механизма на уском хронолошком простору. Сваком речничком одредницом бележи се, макар и фрагментарно, слика света која је променљива, што, сматрају аутори, чува читав тај мозаик за будуће генерације истраживача. Н. А. Купина је метафорички дијагностификовала текстове у руском медијском простору, установивши да метафоре настају у реалном времену и прате развој пандемије (*Языковые и индивидуальные метафоры в текстах СМИ эпохи коронавируса*; стр. 224–233). Поред ратних, бројне су и метафоре повезане са лексемама које означавају периоде (нпр. *коронавирусное/докоронавирусное время, короновирусная эпоха, короновирусная пауза* и др.), а базичне менталне вредности помажу да се актуелизује аксиолошки лексикон.

Богат прагматички потенцијал и изразита фреквенција својствене су ратним метафорама, што је потврдила и Н. В. Козловска у раду *Военная метафора в медиадискурсе коронавирусной эпохи: от слова к тексту* (стр. 234–253). Она издваја неколико модела са следећим фрејмовима и слотовима: ратне активности (*коронавирус атакует...; коронавирус обрушил...*), учесници рата (*медработник, врач, медсестра*), објекат и територија на којој се ратује, циљ ратовања и сл. С друге стране, иако је интернет богат извор информација, у доба пандемије послужио је као средство настанка и ширења нових форми и жанрова говорне агресије, на што је упозорио В. А. Јефремов у раду *Язык вражды: ковидный извод* (стр. 254–264). Језик агресије почива на дихотомији *ми-већина – они-мањина*,

а поделе се врше на основу разних параметара, нпр.: (1) противници идеје постојања инфекције ковидом (*антиковидник, антикоронавирусник*); (2) они који негирају постојање инфекције ковидом (*ковид-нигилист, ковидоотрицал, коронаотрицалцицик*); (3) умна ограниченост (*ковидофреник, коронаидиот, антикоронабезумец*) итд. Војну метафору истраживала је и М. Н. Пријомшева у раду *Коронавзрџв, коронахаос и коронамир (концептуализација језиковој картини мира через метафоре и образе пандемийной неологши)* (стр. 265–306). Она такође закључује да је основна номинативна и контекстуална метафора медијског дискурса нашег времена управо војна метафора, те да доминантне асоцијативне појмове коронавирусне епохе представљају *коронаексплозија* (рус. *коронавзрџв*), *коронаапокалипса* (рус. *коронаапокалипсис*) и *ковидоколапс* (рус. *ковидоколлaпс*).

И. Б. Дјагилева у раду *Исторические параллели: от холеры XIX века к коронабесию* (стр. 307–321), упоредивши ситуацију из времена епидемије колере (19. век) са пандемијом коронавируса (21. век), закључује да језик на лексичком нивоу изоштено реагује на друштвене промене, кризе и сл., и то стварањем неологизама образованих помоћу постојећих језичких средстава (нпр. сложенце са првим делом *корона-*, *ковид(о)-*, *вирусо-* и сл., а другим *диссидентство*, *скептицизм* итд.), или пак позајмљивањем. Информационе технологије допринеле су да број неологизама буде квантитативно већи, али континуитет при избору и коришћењу творбених и емоционално-експресивних ресурса језика, појава варијаната и фреквенција употребе нових речи зависе, као и два века раније, од историјских околности.

Актуелни проблеми творбе речи и језичка креативност (манифестована и кроз језичку игру као вид психолошке катарзе којом се превазилазе шок, хистерија, паника, страх) централне су теме четврте главе *Ковидная эпоха в зеркале языковой игры (словообразование и словотворчество)* (стр. 322–438). Ј. В. Маринова у чланку *«Ковид»-лексика как микросистема и особенности ее состава (семантико-структурный аспект процесса номинации)* (стр. 322–337), између осталог, издаваја и пет општих група „ковид” лексике (са неколико подспецификованих скупина), нпр.: (1) „Вирус који изазива пандемију. Болест.”, са подгрупама у погледу номинације вируса (*Вирус Коронович Ковидов*), активностима које означавају зараженост (*ковидить(ся), завирисовать*) или особа (*короницики, ковиды*); (2) „Режим ограничења”, са подскупинама у вези са општим именованима режима самоизолације/ограничења (*самоудаленка, карантинкулы*), (не)поштовањем мера (*карантинить, заизолировать*), оценом ситуације (*корона-ловушка, коронагеддон*) и др.

Анализом бројних изведеница са основама *ковид* и *коронавирус* Ј. Н. Хекина закључује да је први тип више профилисан за медицински домен, док је основа *коронавирус*, иако захвата и медицинску сферу, усмерена на шири појмовни простор, те стога лексема *коронавирус* претендује на статус тежишне номинације датог периода (*К характеристике деривационных различий лексем ковид и коронавирус (семантико-словообразовательный аспект)*); стр. 338–354). Резултати контрастивне анализе творбених гнезда с доминантама *ковид* и *коронавирус*, које је представила Л. В. Рацибурска у раду *Новые словообразовательные гнезда с «коронавирусной» лексикой* (стр. 355–377), показују, између осталог, да постоје сложенице с истоветним другим делом (*ковидоистерия* и *коронаистерия*), да деривати могу имати исте суфиксоиде (*ковидофоб* и *коронафоб*), те да је елемент *корона* фреквентнији у процесу контаминације (*коронагностик*, *короникулы*). У фонду коронавирусне лексике активно су присутна 32 суфиксоида (попут *-бой*, *-гон*, *-дел*, *-пись*, *-демия*, *-мобиль*, *-цид* и др.), што је Ј. С. Ридецка описала у раду *Суффиксоиды пандемийного времени: семантика, переходные морфемные явления* (стр. 378–387). Најпродуктивнија тематска скупина образована суфиксоидима односи се на номинацију лица (*карантиноид*, *карантиноборец*), а статистички је значајна и група речи из области економије, политике и демографије (*ковидомор*, *карантинология*, *ковидовакцинократия* итд.).

За верно одсликавање пандемијске епохе у језику важно је и слагање, на што је указала З. И. Мињејева у раду *Неологизмы эпохи пандемии, образованные сложением* (стр. 388–405). Наиме, ауторка је издвојила 20 модела слагања и поделила их у различите групе: абривијација (*КовидВак*), супстантивни модели слагања с афиксоидима (*самоудаленка*, *вакцинофоб*, *ковидолог*) и др. Попуњавање лексичких лакуна у руском језику у пандемијско време врши се и контаминацијом. Контаминанте, како из енглеског језика (*карантидер*, *корониалы*) тако и оне настале у руском (*ковидить*, *вирусокосный*, *удАленушка*, *пандемия*), углавном имају прозирно значење,⁵ како је истакла Ј. Митурска-Бојановска (*«Пандемийные» контаминанты*; стр. 406–418), стога што је једна од њихових основних функција именовање појмова у компактној, синтетичкој форми. Међутим, језичка креативност нове стварности одразила се и на глаголску лексику текућег периода, коју је анализирала С. Д. Лавина

⁵ Сматрамо да то не важи у потпуности за особе које нису изворни говорници руског језика или пак немају висок степен лингвистичког и културолошког знања, стога што одређени елементи контаминаната имају културолошку (нпр. лексеме из периода СССР-а) или књижевну подлогу.

(*Новая глагольная лексика в русском языке периода пандемии*; стр. 419–429). У погледу продуктивности и фреквенције посебно се истичу *зумитъся* и *самоизолироваться*, поред, како ауторка истиче, широког спектра глагола за означавање различитих процеса (у вези са мерама забране кретања / нарушавањем забрана – *залокдаунитъ, карантинировать/наружатъ, шашильчить*; радом и школовањем на даљину – *дистантитъся, зумитъся*; односом друштва према пандемији – *ковидобеситъ, ковидофобитъ* и др.). Номинацијама мотивисаним антропоморфизацијом (својственим народној култури) и ономастиком такође се показује став друштва према стварности, на што је указао Р. И. Воронцов (*Имя собственое в языковой игре ковидного времени*; стр. 430–438). Персонафикација болести, према запажањима аутора, постиже се номинацијама по узору на бајке или биљине (*Ковидушка, Ковидище Поганое*); употребом суфикса за грађење патронима уз ефекат експресивности и фамилијарности у разговорном стилу (*Короньч, Ковид Ковидьч*); а могућа је и потпуна антропоморфизација (*Вирус Коронович Ковидов*).

Будући да је највећи део лексике коронавирусне епохе преузет из енглеског језика, а у складу с глобалном језичком интернационализацијом, пета глава *Процессы глобализации в языке периода пандемии* (стр. 439–459) посвећена је различитим аспектима и анализи позајмљених оказионализама и садржи чланке у којима се предметној теми приступа и у контрастивном кључу. И. В. Нечајева у раду *Иноязычные заимствования ковидной эпохи в письменном языке (нормативный аспект)* (стр. 439–452) тврди да многобројне правописне варијанте предсказују нове правце у ортографским истраживањима, те да и лексика ковидног периода подлеже тенденцији мешања ћирилице и латинице (*ZOOM-конференции, Covid-диссиденты* и сл.).

У контрастивно оријентисана истраживања спадају чланци А. С. Павлове *Наименования коронавирусной инфекции в английском и русском языках (к тенденции интернационализации ковидного лексикона)* (стр. 453–469), те «Ковидный» лексикон немачког језика как фрагмент национальной языковой картины мира (стр. 533–549). У првом наведеном раду истакнуто је да, иако су се оказионализми интернационализовали, као и различити перифрастични и метафорички називи (укључујући термине у вези са болешћу), адаптацију усвојених неологизама одликује индивидуални развој у сваком језику. Други пак чланак А. Павлове информише читаоце да је коронавирусни лексикон немачког језика попуњен помоћу националних културних феномена, те да су заступљени и појмови карактеристични за немачку националну слику света – тачност, систематичност, тежња за поштовањем правила. Контаминација и

срастање речи такође су размотрене са контрастивног аспекта (енглеско-руског), у раду *Новые английские заимствования в русском языке коронавирусной эпохи: контаминанты и композиты* (стр. 470–494) мађарског русисте С. Јанурика. Аутор потврђује да се контаминанте са елементима *корона*, *ковид* и *карантин* преузимају непосредно из енглеског језика, али да постоје и одређене руске варијанте (*коронаразвод*), те да се позајмљују и други неологизми (*догшеринг*, *суперспредер*) или калкиране јединице које такође одсликавају пандемијску свакодневицу (*социальное дистанцирование*). Овај лингвиста потписује и чланак *Неологизмы английского происхождения в русском и венгерском языках короновирусной эпохи* (стр. 524–532), где је истакао да је за веома кратко време у фонд руског и мађарског језика примљен огроман број неологизама (уз знатно поклапање у датом смислу, осим код синтагме *home office*, укоренење у лексички фонд мађарског језика, али не и руског; тј. речи *санитайзер* и *догшеринг*, које нису забележене у мађарском), чији се број може поредити једино са бројем речи у преломним периодима историјског развоја – револуцијом или перестројком.

Коронавирусну лексиком на језичком материјалу пољских и руских средстава масовног оглашавања истраживао је А. Романик (*Лексика эпохи коронавируса (на примере польского и русского языков)*; стр. 495–507), који наводи да се нове речи образују сличним типовима номинација са творбеним ресурсима карактеристичним за пољски односно руски језик. Придев *коронавирусный/ koronawirusowy*, сматра аутор, типичан је семантички маркер пандемијског времена због свог специфичног деривационог потенцијала. Творбеним и номинативним потенцијалом речи насталих у периоду пандемије у чешко-руском контрастивном кључу бавио се Д. К. Пољаков (*Чешские коронавирусные неологизмы на фоне русских: номинативный и словообразовательный аспекты*; стр. 508–523), истакавши важност утицаја ванлингвистичких фактора на анализиране процесе, интернационализацију (у домену терминологије и језичке игре) и др., док је као најзначајнији фактор међузезичке асиметрије издвојио унутрашњу форму неких кључних речи епохе (уп. нпр. чеш. *rouška* – рус. *маска* (медицинская) – срп. *маска* (медицинска); чеш. *taska* – рус. *маска* (защитная, карнавальная) – срп. *маска* (заштитна, карневалска)).

У последњој глави *Языковая игра и ковидный фольклор* (стр. 550–572) анализиране су фолклорне пандемијске тековине: песме, антипословице, изреке, мемови, прецедентни текстови. Да би се превладао колективни стрес, шок, страх од опасности и др. у језику и култури се чешће користи тзв. карневалско начело, језичка игра, подсмех и сл., на што је указано у раду *Коронаяз*,

карантинсмах и ковидный фольклор М. Н. Пријомишеве (стр. 550–562). У медијима се појављују текстови са модификованим жанровима својственим руској култури – имитира се жанр бајке, традиционална имена руских јунака замењују се у складу с коронавирусном ономастиком: *Иванушка – Ковидушка*, *Алѣнушка – Удалѣнушка* и сл. Евалуацију коронавируса путем (анти)паремија карактерише изразит степен националне специфичности, како су указали Х. Валтер и В. М. Мокијенко у раду *Коронавирус и его оценка в зеркале современной паремиологии* (стр. 563–572). Аутори наводе неколико тематских група пословица, насталих у језичкој свести као последица актуелног пандемијског стања: (1) настанак вируса (*Все дороги ведут в Ухань; Бойся китайцев, дары приносящих!*), (2) мере заштите (*Свой на свояка чихает издалека*), (3) проблеми са обављањем пословних задатака на даљину (*Семь пятниц на неделе, когда работаешь из дома*) итд.

Значај представљене монографије је вишеструк. Пре свега, она је сведочанство о једном времену, тешком и изазовном, и променама које су се у релативно кратком року укорениле у језичку стварност на глобалном нивоу. Теоријске импликације на које су аутори у монографији указивали биће, верујемо, предмет и потоњих истраживања, не само у циљу дефинисања статуса неологизама коронавирусне епохе већ и зарад поређења стања у лексикону до, током и након пандемије. Према је тешко прогнозировать лингвистичку слику у будућности, ако је веровати речима М. Кронгауза у погледу технолошког прогреса у комуницирању и задржавању „нових” модела комуникације и по завршетку пандемије, онда можемо претпоставити да ће и њима припадајуће квалитативне лексеме наставити свој живот у систему. Практични значај рецензиране студије видимо у могућности њене примене у контрастивно-компаративним истраживањима, чија је матрица представљена у самој монографији, што је уједно потенцијални показатељ новог правца у проучавању језичког материјала како сродних тако и типолошки веома удаљених језика. Због своје актуелности и пријемчивог начина презентовања резултата ова студија, без сумње, може бити занимљива широкој читалачкој публици, те је препоручујемо лингвистима као корисно штиво за имплементацију и проверу добијених резултата, као и свима заинтересованима за савремена истраживања у науци о језику.